

Hoorcolleges en Werkgroepen

Rechten | Universiteit Utrecht

2026 - 2027

UURE-1028-045 | €9,95

Tentamengericht | Overzichtelijke structuur

Sinds 1994 | Beoordeeld met een 8,2

Join de appgroep van jouw studie!

Wat biedt de Whatsappgroep?

- Je kan al je vragen stellen over de studie
- Gebruik maken van exclusieve kortingscodes
- Op de hoogte te blijven van belangrijke updates
- Direct contact leggen met andere studenten uit jouw jaar
- Gratis samenvattingen, oefenvragen en meer!

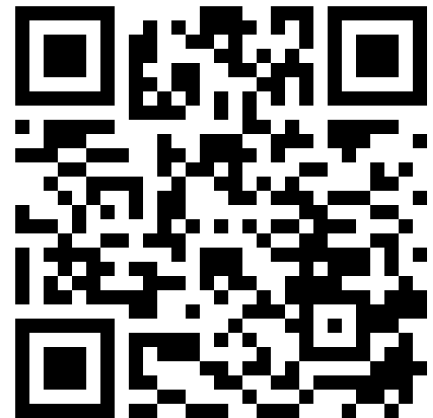

Join de groep in 3 stappen!

Stap 1: scan de QR code

Stap 2: zoek jouw universiteit

Stap 3: zoek je studie en join de groep!

Welkom bij Slim Academy!

Voor je ligt de **hoorcollege/werkgroepen samenvatting** van het vak **materieel strafrecht**, dat je volgt in blok 1 van het tweede jaar van de bachelor Rechtsgeleerdheid aan de Universiteit Utrecht. In dit vak leer je over materieel strafrecht: Materieel strafrecht bepaalt onder welke voorwaarden een gedraging strafbaar is, wanneer een verdachte strafrechtelijk aansprakelijk is en welke straffen of maatregelen de overheid kan opleggen. Hierbij staan de vier voorwaarden voor strafbaarheid centraal: een gedraging van een natuurlijke of rechtspersoon, het vervullen van een wettelijke delictsomschrijving, wederrechtelijkheid en verwijtbaarheid. Daarom zoekt het vak voortdurend naar een evenwicht tussen de rechtsbescherming van de burger tegen overheidsingrijpen en de instrumentele functie van het strafrecht om de samenleving te beschermen.

Met Slim Academy willen we jou helpen slimmer te studeren. Dat doen we door de kern van de leerstof helder samen te vatten, complexe onderwerpen te versimpelen en je de juiste hulpmiddelen te geven om actief te oefenen. Voor een optimale voorbereiding op je tentamen raden we je aan gebruik te maken van ons volledige aanbod. Voor dit vak zijn de onderstaande producten beschikbaar.

Product	Inhoud	Content	Versies
Samenvatting Literatuur	De belangrijkste begrippen en theorieën met een heldere uitleg die is voorzien van voorbeelden over alle opgegeven tentamenstof.	Week 1 t/m 7	✓ App ✓ Papier
Samenvatting Hoorcolleges	Een overzicht van de belangrijkste punten die tijdens de hoorcolleges zijn behandeld, zodat je niets mist van de stof die aan bod is gekomen.	Week 1 t/m 7	✓ App ✓ Papier
Oefenvragen	Interactief oefenen in de leeromgeving. Zo kun je nagaan of je de stof volledig beheerst en weet je beter wat je kunt verwachten op het tentamen.	• 7 sets; • 250+ vragen	✓ App
Flashcards	Kaarten die je helpen om definities, schema's en kernbegrippen snel te herhalen, zodat je op een actieve manier leert en de stof sneller en beter onthoudt.	• 7 sets; • 150+ kaarten	✓ App

Contact

Heb je vragen over ons aanbod, de levering van je samenvattingen of iets anders? Neem gerust contact met ons op via **06 81 60 19 60** of stuur een e-mail naar **klantenservice@slimacademy.nl**.

Feedback geven

Kan je ons vertellen wat er mis is met de geselecteerde tekst?

Verstuur feedback

Fout gevonden?

Geef het door en wij zorgen dat de samenvatting snel wordt bijgewerkt!

Hoe werkt het?

- Selecteer de tekst
- Klik op het vlaggetje
- Verstuur je feedback

Deze samenvatting is alleen voor persoonlijk gebruik en mag niet worden gekopieerd of verspreid. De tekst is opgesteld naar eigen inzicht van de auteur en bedoeld als ondersteuning bij het studeren. Raadpleeg altijd de originele bronnen.

Digitale en papieren updates

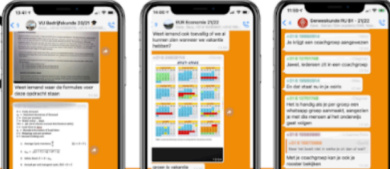
Bij Slim Academy ontvang je **iedere week een digitale update van de samenvatting**. Aan het begin van het blok zijn nog niet alle lessen geweest, daarom vullen wij de samenvatting wekelijks aan zodra onze auteurs de nieuwste lesstof hebben gevolgd. Zo blijft de inhoud **actueel, betrouwbaar en van hoge kwaliteit**. Je hoeft dus niet te wachten tot het einde van het blok: elke week komt er een nieuw deel beschikbaar. In het onderstaande overzicht zie je **wanneer welke stof digitaal beschikbaar is**.

Later in het blok bundelen we alle wekelijkse updates tot één overzichtelijke, **papieren samenvatting**. Deze wordt op **18 oktober 2026** verstuurd en bevat **week 1 t/m 6**. Omdat **week 7** pas later in de lessen wordt behandeld, is dit onderdeel **uitsluitend digitaal in de app** beschikbaar. Komt er later in het blok nog nieuwe stof bij? Geen zorgen! Zodra die verschijnt, vatten we alles snel samen en sturen we een update in de app.

De verplichte tentamenstof komt uit de hoorcolleges, werkgroepen, responscolleges en het boek van Prof. mr C. Kelk & bewerkt door prof. mr F. de Jong (2023) *Studieboek materieel strafrecht* (8e druk.).

JOIN DE WHATSAPP GROEP

- ✓ Chat met jouw mede-studenten
- ✓ Stel al jouw (studie)vragen aan onze studie-experts
- ✓ Krijg extra oefenvragen om jouw kennis te testen
- ✓ Krijg gratis voorbeeldsamenvattingen

We wensen je veel succes met studeren en het behalen van je tentamens!

Team Slim Academy

Inhoudsopgave

Welkom bij Slim Academy!	1
Digitale en papieren updates	2
Inhoudsopgave	3
Week 1: De structuur van het strafbare feit, daderschap en strafdoelen	4
Hoorcollege	4
Antwoorden werkgroepvragen week	10
Zelfstudievragen	10
Werkgroepopdrachten	14
Week 2: Causaliteit en wederrechtelijkheid	22
Hoorcollege	22
Antwoorden werkgroepvragen	30
Zelfstudievragen	30
Werkgroepopdrachten	33
Week 3: Opzet en schuld	39
Hoorcollege	39
Antwoorden werkgroepvragen	47
Zelfstudievragen	47
Werkgroepopdrachten	54
Week 4. Strafuitsluitingsgronden	57
Hoorcollege	57
Antwoorden werkgroepvragen	62
Zelfstudievragen	62
Werkgroepopdrachten	66
Week 5: Poging, voorbereiding en de vrijwillige terugtred	71
Hoorcollege	71
Antwoorden werkgroepvragen	76
Zelfstudievragen	76
Werkgroepopdrachten	79
Week 6: Deelneming	88
Hoorcollege	88
Antwoorden werkgroepvragen	95
Zelfstudievragen	95
Werkgroepopdrachten	99

Week 1: De structuur van het strafbare feit, daderschap en strafdoelen

Hoorcollege

Wat is materieel strafrecht?:

Wat houdt het materieel strafrecht daadwerkelijk in? Het strafrecht is een rechtsgebied dat aangeeft welke gedragingen strafbaar zijn. Het regelt sancties en de toepasbaarheid van de straf. Strafrecht is uit op het vaststellen of iemand daadwerkelijk een straf opgelegd kan krijgen: het sanctierecht. Het bepaalt de dogmatiek en systematiek die voorschrijven onder welke voorwaarden de overheid haar machtigste instrument tegen burgers mag inzetten.

Hoe wordt diegene dan gestraft? En met welk doel wordt er gestraft? Is dat voor vergelding, afschrikking, (speciale/generale) preventie of voor genoegdoening van het slachtoffer?

De achterliggende rechtvaardiging voor straf kent drie stromingen:

- **Retributivisme:** Vergelding staat centraal (retrospectief). De straf moet in verhouding staan tot de ernst van het feit (proportionaliteit).
- **Utilitarisme:** Het nut en de toekomstige effecten van de straf staan centraal (prospectief), zoals preventie en resocialisatie.
- **De Utrechtse School (Willem Pompe):** Ziet vergelding als het wezen van de straf, maar het behartigen van het algemeen welzijn als het doel

Hoe ver kun je in het voorstadium zitten om strafbaar te zijn? Dit wordt mede bepaald door de dilemma's die een rol spelen in het strafrecht. Een van de dilemma's is de inherente spanning van het strafrecht. Deze dilemma's worden deels gestructureerd door dogmatiek en systematiek van het strafrecht: wanneer is er bijvoorbeeld sprake van opzet of poging?

Het strafrecht wordt als instrument gebruikt om rechtsbescherming te bieden. Het zijn de rechtsgoederen die beschermd worden tegen inbreuken op rechten en vrijheden van burgers door anderen. Rechtsgoederen zijn een breed concept: het gaat om fysieke integriteit en eigendom, maar ook om instituten zoals de Koning of vitale infrastructuur (bijv. elektriciteitscentrales).

Men vindt dit zo belangrijk dat schending daarvan strafbaar wordt gesteld. Naast de rechtsgoederen, wordt zowel de samenleving als het slachtoffer beschermd. Onderdeel van de rechtsbescherming is dus ook het slachtoffer, maar dit staat niet voorop, aangezien het strafrecht tot het publiekrecht behoort, waarbij de bescherming van de rechtsorde centraal staat.

Het strafrecht biedt ook regels die bescherming bieden aan de verdachte tegen inbreuken op rechten en vrijheden door de overheid. Het strafrecht is een middel om criminaliteit te bestrijden. Deze twee concepten, rechtsbescherming en instrumentaliteit, zijn twee zijden van dezelfde medaille en beïnvloeden elkaar voortdurend.

Hoe scherper het strafrecht wordt aangezet (instrumenteler), hoe sneller strafbaarheid gevestigd wordt en hoe meer je de verdachte beschermt/hoe minder slagvaardig het strafrecht kan zijn. Toenemende instrumentaliteit gaat ten koste van de rechtsbescherming van de verdachte tegen de overheid. Meer rechten en waarborgen voor verdachte leidt (mogelijk) tot minder bescherming van rechtsgoederen. Als extra waarborg geldt de 'Ultimum Remedium'-gedachte: het strafrecht mag alleen als laatste redmiddel worden ingezet wanneer andere instrumenten (zoals bestuursrecht) niet efficiënt of voldoende zijn.

Strafbaar feit:

Onder het begrip strafbaar feit wordt verstaan: een menselijke gedraging die gedekt wordt door een wettelijke delictsomschrijving, die wederrechtelijk is en aan schuld te wijten. Er zijn drie dimensies van het strafbaar feit. Hoe deze tot stand gekomen zijn in de vorige eeuw is als volgt:

- **Historisch strafbaar feit:** Dit is de gedraging van de verdachte die ten laste wordt gelegd. De gedraging heeft op een bepaalde plek in een concrete context een (meestal ongewenst) gevolg opgeleverd;
- **Wettelijk strafbaar feit:** een strafbaar feit dat voldoet aan een delictsomschrijving in de wet. De wetgever maakt hierbij onderscheid tussen verschillende typen delicten:
 - Misdrijven (ernstig, boek 2 Sr) vs. Overtredingen (lichter, boek 3 Sr).
 - Materiële delicten (gevolg staat centraal, bijv. doodslag) vs. Formele delicten (gedraging staat centraal, bijv. valsheid in geschrifte).
 - Commissiedelicten (actief handelen) vs. Omissiedelicten (nalaten).
 - Gekwalificeerde delicten (zwaardere variant, bijv. diefstal met geweld) vs. Geprivilegieerde delicten (lichtere variant, bijv. stroperij)
- **Het juridisch strafbare feit:** Wanneer de gedraging en de delictsomschrijving aansluiten bij de strafrechtsdogmatische voorwaarden is er pas sprake van een strafbaar feit.

Een belangrijk ontwikkeling in het juridisch begrip is de erkenning van ongeschreven elementen via de rechtspraak:

- Het element verwijtbaarheid werd geïntroduceerd in het arrest "**Melk en Water**" (1916), wat leidde tot de schulduitsluitingsgrond AVAS (afwezigheid van alle schuld).
- Het element wederrechtelijkheid werd bevestigd in het "**Veearts-arrest**" (1933), waaruit de rechtvaardigingsgrond 'ontbreken van materiële wederrechtelijkheid' voortvloeide.

Artikel 350 Sv	Voorwaarde voor strafbaarheid	Verdieping uit bron
Bewijs tenlastelegging	Gedraging	Menselijke gedraging (gewilde spierbeweging) of nalaten.
Kwalificatie	Wettelijke delictsomschrijving	Gebonden aan het legaliteitsbeginsel (art. 1 Sr): lex scripta (geschreven) en lex certa (bepaaldheid).
Feit strafbaar	Wederrechtelijkheid	Element wordt verondersteld; kan ontbreken bij rechtvaardigingsgronden.
Verdachte strafbaar	Verwijtbaarheid	Element wordt verondersteld; kan ontbreken bij schulduitsluitingsgronden (zoals AVAS).

Voorwaarden strafbaarheid en artikel 350 Sv. Bron: Slim Academy (2026-2027).

Daderschap:

Een delict kan worden gepleegd door natuurlijke en rechtspersonen, maar soms is het onduidelijk. Er komen meer mensen in aanmerking voor daderschap. Soms is een delictsomschrijving vaag daarover. Tot wie richt zich dan de strafbepaling eigenlijk: wie is de normadressaat? Dit is meestal degene die beschikkingsmacht of de feitelijke macht heeft.

In de wet is de normadressaat vaak herkenbaar aan de term "Hij die...", maar sommige bepalingen richten zich specifiek op een kwaliteit, zoals "de koopman" of "de bestuurder" (kwaliteitsdelicten). In het bijzonder strafrecht is de normadressaat soms lastiger te bepalen en moet de rechter interpreteren wie verantwoordelijk is voor het laten voortbestaan van een verboden toestand, zoals in het "Laadbak-arrest".

Wie is de dader en wanneer kun je spreken van daderschap? Je spreekt hiervan als je vaststelt dat iemand alle bestanddelen in een delictsomschrijving heeft vervuld. De bestanddelen kun je onderverdelen in:

- **Onpersoonlijke bestanddelen:** Objectieve zijde van het delict (bijv. het wegnemen van een goed of het intreden van de dood);
- **Persoonlijke bestanddelen:** Subjectieve zijde van het delict (opzet of culpa).

Functioneel daderschap:

Functioneel daderschap is een interpretatie die in de rechtspraak van de HR is ontwikkeld. Hierin wordt gezegd dat indien iemand een delict uitvoert, een ander als pleger van het delict daar ook aansprakelijk voor is. Er is sprake van strafrechtelijke aansprakelijkheid vanwege functionele verantwoordelijkheid. Het wordt functioneel gepleegd door iemand anders dan de feitelijke pleger van het strafbare feit.

Dit is een vorm van 'vergeestelijkt daderschap': de gedraging van de fysieke pleger wordt toegerekend aan de functionele dader. Let op: dit is anders dan 'doen plegen' (zoals in Melk en Water), waarbij de fysieke pleger straffeloos moet zijn. Bij functioneel daderschap kunnen beiden strafbaar zijn.

Niet ieder delict kan functioneel worden geïnterpreteerd, sommige delicten kunnen alleen worden gepleegd door een feitelijke dader.

Om te bepalen of iemand functioneel dader is, gebruikt de rechter de criteria uit het IJzerdraad-arrest:

1. **Beschikkingscriterium:** Had de verdachte feitelijke zeggenschap over het al dan niet plaatsvinden van de handelingen? (Dit hoeft niet juridisch vastgelegd te zijn in een contract).
2. **Aanvaardingscriterium:** Werden de handelingen door de verdachte aanvaard? Dit kan ook blijken uit stelselmatig gedrag, gebrekkig toezicht of het niet naleven van een zorgplicht.

Een piloot die in dienst is en met het vliegtuig boven een akker bestrijdingsmiddelen uitstrooit op een onzorgvuldige manier, wordt niet zelf aangesproken, maar het bedrijf waar de piloot in dienst werkt, de rechtspersoon. Hierbij geldt dat als een delict een subjectief bestanddeel (zoals opzet) heeft, dit bij de functionele dader zelf moet worden vastgesteld; je mag de opzet van de fysieke pleger niet zomaar toerekenen.